

Rondleiding Landgoed de Zomp te Overasselt

ir Annoesjka Wintjes, Land-life Consultancy, 06-51362429

19 April 2007

Achtergrond Stichting Landgoed de Zomp in 1997

De laatst aangelegde landgoederen en buitenplaatsen in Nederland dateren van rond 1900. Ze lagen meestal op overgangen van hoog naar laag gebied in het landschap. Er zijn bijna een eeuw lang geen nieuwe landgoederen meer aangelegd. Dat heeft te maken met economische recessies in de vorige eeuw, de oorlogen, de stimulering van de landbouw door de overheid vanaf 1950 en vanaf 1970 een streng vestigingsbeleid van woningen in het buitengebied, om het buitengebied o.a. groen te houden. Vanaf 1990 zoekt het ministerie van Landbouw Natuur en Visserij, mede vanwege de economische recessie in de 80-tiger jaren naar mogelijkheden om particulieren mee te laten betalen aan groen in het landelijke gebied. In ruil mogen ze bouwen in het landelijke gebied, ook wel "de rood betaalt voor groen" regeling genoemd. Een aantal experimenten om nieuwe landgoederen en buitenplaatsen te ontwikkelen startten rond 1995. In dezelfde tijd nam de eigenaar van het huidige landgoed de Zomp initiatief tot het ontwikkelen van een nieuw landgoed van 7 ha groot. Hij kreeg alle medewerking van Provincie Gelderland en gemeente Heumen.

Temeer omdat boerderij en schuren die op de plek van de ingang van het wandelpad stonden aan de Valkstraat gesloopt zouden worden. Daarvoor in de plaats is de nieuwe woning gekomen. Een deel van de oude erfbeplanting is blijven staan en herkenbaar in het terrein. De naam Zomp komt van de naam van het terrein, Op kaarten van 1850 wordt het terrein Zomp genoemd. Zomp betekent moerassig gebied.

Uitgangspunten ontwerp

Een van de uitgangspunten van het inrichtings-ontwerp is aansluiting te maken op de omgeving. O.a. door de nieuwe wandelroute aan te laten sluiten op het Duisterstraatje en dijk. Zo ontstaat een extra doorsteek om in het dorp Overasselt een ommetje te kunnen lopen. Vroeger waren er meer doorsteken naar de dijk, maar die zijn inmiddels ingenomen door particulieren. Ook de nieuwe beplantingen sluit aan op het netwerk van kleine beplantingselementen in de omgeving. Bos wordt afgewisseld door weide om zichtlijnen op de omgeving te accentueren.

Een ander uitgangspunt was om de ontwikkeling van natuur optimaal mogelijk te maken. Zo zijn zoveel mogelijk gradiënten van hoog naar laag en van nat naar droog aangelegd. De oorspronkelijke voedselrijke grond is afgeschraapt en in de terp en hoger delen verwerkt.

Beplanting

De beplantingssoort is afgestemd op de omgeving en de bodem. De bodem bestaat uit zandige klei en is grillig qua samenstelling. Het landgoed ligt op een lagere zandwal waar overheen afzettingen zijn gekomen, zodat een lagere oeverwal is ontstaan. Voor dieren wordt het beschutte bos verbonden door greppels waarin bramenstruiken zijn aangeplant. Van nature groeien er ook Elzenboompjes. Bij hoog water staan de greppels ook onder water. Op de drogere delen is een Droog Essen-lepenbos aangeplant en op de nattere delen een Nat Essen-Elzenbos. Essen komen van oudsher veel voor in de broekgronden tussen Overasselt en Nederasselt. De plaatsnamen zijn er waarschijnlijk van afgeleid: Asselt= Essen. Essen kwamen ook vaak in oude landgoederen voor, waarschijnlijk omdat ze goed gedijen in zowel natte als droge grond. Naast Essen, Elzen en lepen horen ook Linden, Eiken en Kastanjes tot het plantverband. Op het droge steile deel zijn beuken te vinden als verwijzing naar de beukenbossen in Zuid-Limburg, waarin de Das zich thuis voelt. Populieren zijn aangeplant om zo snel mogelijk een groen beeld te laten ontstaan. Op den duur worden ze gekapt. In het bos is Stinzenbeplanting aangebracht.

Langs de dijk is een voor het riviereengebied zo karakteristieke hoogstamfruitboomgaard gepland; peren-, kersen- en appelbomen. Vroeger waren

er vele fruit boomgaarden te vinden in omgeving van Overasselt, tegenwoordig enkele.

Langs het water is veel riet welke elk jaar voor een deel gemaaid wordt. In het water begint de waterlelie aan te slaan.

Dieren

Het is lastig om te plannen welke wilde dieren mogen komen, wel hebben we het terrein zo diervriendelijk mogelijk maken. De Das die in de omgeving voorkomt voelt zich opperbest in het terrein. Een aantal sporen zijn al gevonden. Een zwanenpaar is ook regelmatig te vinden op het water. Een deel van de oever, bij de houten brug, is geschikt voor amfibieën. Veel vogels vertoeven in het gebied. De diepte van het water is afgestemd op het kunnen overwinteren door vissen.

Water

Het water wordt zoveel mogelijk vastgehouden in het meer. De hoogte kan wel 1,5 meter fluctueren en is afhankelijk van regenwater en het waterpeil in de Maas. Bij hoger dan het maximale peil wordt een dammetje geopend, waardoor het water afgevoerd wordt richting het Broek. Uit watermetingen blijkt dat het grondwater meestal 3 meter diep is.

Toen er nog geen dijken waren in deze omgeving, was er een overloopgeul van de Maas aanwezig in het terrein. Middels bodemonderzoek konden we bepalen waar de geul liep. Deze is opnieuw uitgegraven en ligt aan de westkant van het huis. De Geul sluit aan op sloten en lager gelegen gebieden aan de oostkant van het dorp Overasselt. Langs deze geul is spontane Wilgopslag gaan groeien die er voor zorgde dat dit deel als eerste een echte bosuitstraling kreeg. Het idee was om de oude geul zichtbaar te houden vanaf de dijk en de Valkstraat, echter de beplanting groeit zeer snel. De scheiding tussen het privacy en openbare deel is door de inrichting natuurlijk aangegeven, grotendeels door water.

Woning op terp

De terp waarop de nieuwe woning staat is een verwijzing naar het rivierengebied, maar biedt ook een zekere veiligheid bij overstromingen. Het huis zelf is ontworpen door Dick Pouderoyen uit Nijmegen. Hij is aanhanger van de theorie van "dom.

Hans van der Laan" (1904-1991, Bossche school), een sobere stijl. Het gebouw is een verzameling van 3 huisjes die aan elkaar geschakeld zijn, te zien door de drie loss daken. Het verwijst naar een gehucht op een terp. In werkelijkheid zijn het ook drie wooneenheden die drie gezinnen bewonen. De opbouw: terp (met daarin een kelder), woonlaag en houten verdieping is geïnspireerd door Aziatische-architectuur. De tuin bestaat uit muren van gestapelde rivierstenen met daartussen plantvakken. De bloei van de planten volgt de seizoenen.

Uiterwaarden

Een deel van het landgoed ligt in de uiterwaarden. Daar is qua inrichting niets verandert, vanwege de strenge eisen van Rijkswaterstaat en hun plannen om zelf een ecologische oever aldaar te ontwikkelen. De eigenaar van het landgoed heeft Schotse Hooglanders grazen, door hun graasgedrag krijgen de uiterwaarden een natuurlijke uitstraling.

